

Най-новият палеонтологичен музей в България „Гема-Свят“ - Чирпан

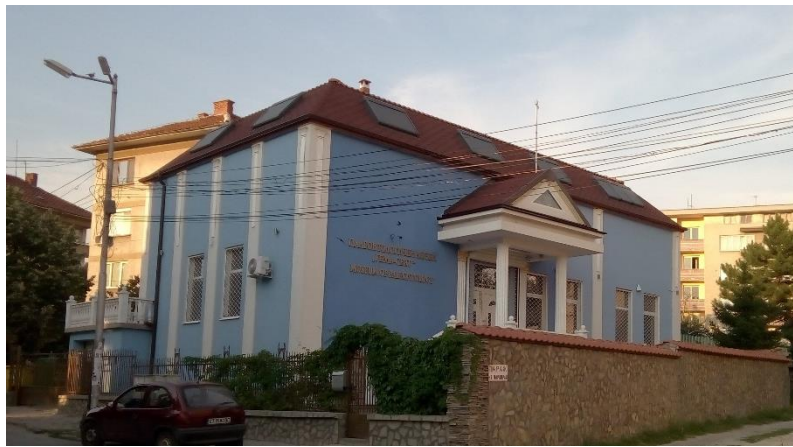
„Палеонтология“. Интересен факт е, че първите асоциации за тази дума са „динозаври“, „д-р Рос“ от сериала „Приатели“ и „мамутът Мани“ от анимационния филм „Ледена епоха“. Но какво в действителност знаем за палеонтологията? Ако потърсим в интернет, ще прочетем, че **„Палеонтологията е наука, занимаваща се с изучаването на вкаменелите изкопаеми животни и растения и с развитието на живата природа през миналите геологични епохи. Тя е тясно свързана с биологията, геологията и стратиграфията“**. Все още обаче палеонтологията е слабо позната и отстъпва място на други науки, занимаващи се с минали епохи като археологията например. Причините за това са трудно откриваемите и разпознаваеми (!) находки, депозирани на голяма дълбочина, малкото специалисти в тази област и не на последно място оскъдния брой палеонтологични музеи. В действителност палеонтологичните музеи в България се броят на пръстите на едната ръка. Подредени по възходящ ред в годината на създаването си това са музеите към Софийския университет “Св Климент Охридски“ (1965 г.), в гр. Елена (1981 г), в гр. Асеновград (основан 1990 като филиал на Националния природонаучен музей в София) и Плиоценският парк в село Дорково, Пазарджишко (2013).

Причината за написването на този материал е случайното ми попадане преди близо месец в най-новия музей по палеонтология в България „Гема свят“, открит през септември 2017 г. в град Чирпан. Това, което най-много ме впечатли, бе усърдието и любовта, с които той е създаден и поддържан. Музеят е частен (сами разбираме каква инвестиция е това и колко трудно би се самоиздържала подобна структура в Чирпан) и е дело на бившия кмет на града Петър Попдимитров, чиято страст е колекционирането на вкаменелости от района. В продължение на няколко десетилетия заедно с дъщеря си Анна и внуците Таньо и Петя обикалят околностите на града и събират зъби, кости, миди, охюви, вкаменени мекотели, бозайници, хищници и др. Всичко това е свързано с немалко разходи за транспорт и храна, а много често и с лишения от екскурзии и годишни почивки.

Главният източник на интересните находки се оказва кариерата за добиване на пясък и чакъл за строежа на магистралата. Събирането им е изключително трудна задача заради опасността човек да се движи между багерите и липсата на съдействие от страна на работниците, които не разбират за какво става въпрос. Голяма част от експонатите са

спасени от семейството в последния момент, преди да бъдат натрошени и превърнати в строителни материали.

Събираните в продължение на близо 6 десетилетия находки Петър Попдимитров иска да подари на местния музей, но оттам му отказват поради липса на достатъчно място за експониране и съхранение. Именно така възниква идеята за създаването на собствен музей. Той е разположен в построената през 1982 г. къща, която семейството откупило от ДСК и преустроило. Откривателите не крият, че са били изкушени да подредят експонатите си в София, Стара Загора или на друго място, но останали категорични, че мястото им е единствено в Чирпан.

Частният музей отговаря на всички нормативни изисквания на частните музеи, което коствало на любителите изследователи от Чирпан многогодишно обикаляне на институциите. Впечатление прави начинът по който са изложени находките – в просторни помещения, модерни витрини с професионално осветление.

Находките на музея са разположени на два етажа. Експозицията започва с минерали, полускъпоценни и скъпоценни камъни, кристали и други видове камъни. Най-ранните палеонтологични експонати са от времето на Карбона (360-285 милиона години). Представени са скелет на риба, части от крокодил с размер около 1 м, различни растителни отпечатъци и др.

В голямо разнообразие са експонирани находки от времето когато българските земи са били дъно на океан. Това са морски миди, охлюви, червеи, морски тарлежи, корали, морски лилии и др. Особен интерес представляват фосилизираните мекотели като медузи, октопод и сепия.

Безспорно най-голям интерес на първия етаж представляват палеонтологичните находки на различни хищници и бозайници, като черепи на антилопи и газели, носорози, жирафи, ленивци, тигър, хиени, мечки, хоботни животни и различни видове мастодонти - животни, живели край Чирпан преди милиони години, когато климатът е бил друг.

Вкаменен череп на газела с фосилизиран мозък

Една от най-внушителните находки е черепът на дейнотериума, който е четвъртият намерен в света с дължина на бивните 1.30 м, които са и най-дългите намирани досега.

На втория етаж са експонирани артефакти, датирани преди 360-350 млн. години – от археологически находки от времето на палеолита, неолита, бронзовата епоха, трако-римски и средновековни находки до десетина платна на известни български художници, представящи селския бит и труд на хората. На този етаж е експониран и намереният зъб на хоминид - най-старото доказателство в света, че в района на Чирпан преди 7 милиона години са живели първите прачовеци.

Макар град Чирпан да остава все още встрани от популярните туристически маршрути на България, представеният музей допълва другите забележителности на града и околностите сред които са Къщата-музей „П. К. Яворов“, Художествената галерия „Никола Манев“ и най-старият манастир на Балканите „Св. Атанасий“ при с. Златна ливада.

Повече информация за музея може да откриете тук:

<https://museum-of-paleontology-gema-world.business.site/>

Снимки: Миглена Стамберова и Таньо Димитров